

Toelichting Flora- en faunawet / positie CDA in relatie tot de Wet.

Nederland heeft één wet voor de bescherming van in het wild voorkomende soorten (planten en dieren): de Flora- en faunawet.

Beschermde soorten

De Flora- en faunawet is op 1 april 2002 in werking getreden. Deze wet regelt de bescherming van soorten. In de Flora- en faunawet is het soortenbeschermingsdeel van de **Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn** geïmplementeerd evenals het **CITES-verdrag**. Daarbij is gekozen voor een tamelijk enge interpretatie van de richtlijnen. Onder de Flora- en faunawet zijn als **beschermde soorten** aangewezen:

- een aantal inheemse plantensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende soorten zoogdieren (m.u.v. zwarte rat, bruine rat en huismuis en de bij AMvB aangewezen gedomesticeerde dieren),
- alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten (m.u.v. de bij AMvB aangewezen gedomesticeerde vogels),
- alle van nature in Nederland voorkomende amfibieën- en reptielensoorten,
- alle van nature in Nederland voorkomende vissoorten (m.u.v. soorten in Visserijwet 1963);
- een aantal overige inheemse diersoorten aangewezen als beschermde soort.
- Daarnaast is een aantal uitheemse dier- en plantensoorten als beschermde soort aangewezen.

De wet heeft betrekking op onder meer beheer en schadebestrijding, jacht, handel en bezit en overige menselijke activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten.

Doelstelling van de wet

De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende planten- en diersoorten. Het **uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'**. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn. Daarnaast erkent de wet dat ook dieren die geen direct nut opleveren voor de mens van onvervangbare waarde zijn (erkenning van de intrinsieke waarde). Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken. Dit kan op basis van een wettelijke uitzondering, een vrijstelling, een ontheffing of aanwijzing. Het vaststellen van vrijstellingen en het verlenen van ontheffing is in veel gevallen de bevoegdheid van de minister. Het vaststellen van provinciale vrijstellingen in het kader van beheer en schadebestrijding is de bevoegdheid van provinciale staten. Het verlenen van ontheffing en het doen van aanwijzingen in het kader van beheer en schadebestrijding is de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken).

De zorgplicht **geldt altijd** en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn óók als er **onthefing (artikel 68)** of **vrijstelling (artikel 65)** is verleend of wanneer er gejaagd wordt.

De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet bevat een aantal verbodsbepalingen (**Artikelen 8 t/m 14**) om er voor te zorgen dat in het wild levende soorten zoveel mogelijk met rust worden gelaten.

Beschermd leefomgeving

De Flora- en faunawet maakt het mogelijk een landschapselement of object aan te wijzen als beschermd leefomgeving. De provincie is hiervoor het bevoegd gezag. Deze mogelijkheid is in de wet opgenomen om locaties die van groot belang zijn voor het voortbestaan van een planten- of diersoort te beschermen. Hierbij valt te denken aan een fort of bunker waar vleermuizen overwinteren, een dassenburcht, een plek waar orchideeën groeien of een muur met daarop beschermde planten.

De aanwijzing tot beschermd leefomgeving maakt het mogelijk bepaalde handelingen te verbieden of strenge voorwaarden te stellen aan de handelingen die op die bewuste plaats de kwaliteit kunnen aantasten.

Waarom de Flora- en faunawet zo vaak op de politieke agenda verschijnt, en beleids- en wetswijzigingen zo moeizaam tot stand komen

De Flora- en faunawet ("raamwet" met zo'n 7 AMvBs en 26 ministeriële regelingen uitwerking) is in essentie een afspiegeling van de zeer verschillende opvattingen in ons land over Flora en Fauna. De wet is een "broos" en in de praktijk soms moeilijk werkbaar **compromis**. Er werden bij de Kamerbehandeling van de oorspronkelijke wet een zéér groot aantal (128) amendementen ingediend. Een aantal van die amendementen haalde het met heel krappe meerderheden. Dat toont aan hoe moeilijk het onderwerp maatschappelijk en politiek lag – en overigens nog steeds ligt

Jos Van Gennip noemde de totstandkoming van de wet in mei 1998 in de eerste Kamer terecht een formidabele prestatie. De wet is namelijk niet meer en niet minder dan een **poging tot het scheppen van evenwicht** tussen optimale bescherming van dieren (en planten) enerzijds, en tezelfdertijd beperking van de door hen aangerichte schade, en de benutting van die dieren door de mens anderzijds. Het gaat in de Wet dus om een **vereniging van vaak tegengestelde belangen**.

Sinds de totstandkoming van de wet streeft het CDA, samen met andere partijen, voortdurend naar verbetering van de **praktische uitvoerbaarheid** van de wet, waarbij gepoogd wordt het genoemde evenwicht dat centraal staat in de wet, overeind te houden. Hierbij hanteert het CDA als uitgangspunt, dat de ruimte die de Europese Vogel- en habitatrichtlijnen bieden, om onder bepaalde omstandigheden af te wijken van de daarin genoemde beperkende bepalingen, volledig wordt benut (richtlijnconforme implementatie in de Wet). Mede omdat geprobeerd wordt veranderingen in de Wet en het beleid met maximaal maatschappelijk draagvlak tot stand te brengen, is sprake van een voortdurend proces van kleine veranderingen in de Wet, en (kleine) aanpassingen in het beleid. Met het oog op behoud én versterking van het maatschappelijk draagvlak is dan ook in 2003 het Beleidskader Faunabeheer tot stand gekomen.

Beleidskader Faunabeheer.

Op aandringen van het CDA heeft de Minister van LNV bij de Flora- en faunawet betrokken partijen verzocht, ten einde onnodige en ongewenste polarisatie over jacht, beheer en schadebestrijding te voorkomen, in gezamenlijk overleg overeenstemming te vinden over het faunabeheer, waaronder het beheer van ganzen en smienten. Er wordt door de deelnemers in het Beleidskader ook regelmatig over andere controversiële onderwerpen gesproken. Met vertegenwoordigers van het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), de Vereniging Natuurmonumenten (NM), Staatsbosbeheer (SBB), de Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging (KNJV) en Vogelbescherming Nederland (VB) is overlegd over een beleidskader voor faunabeheer in Nederland dat kan rekenen op een zo groot mogelijk **draagvlak** voor de Flora en faunawet. Daarbij hebben zij de verschillende belangen die bij dit verzoek aan de orde zijn zorgvuldig tegen elkaar afgewogen, en is geconcludeerd dat toepassing van onderhavig beleidskader een bijdrage zal kunnen leveren aan een duurzame oplossing.

Standpunt van het CDA met betrekking tot jacht in het algemeen

Rentmeesterschap: Uitgangspunt van de CDA-visie: wij zijn geen bezitters (“meesters”) maar beheerders (“rentmeesters”) van de schepping, en mogen dus van de natuur wel nemen ten eigen nutte, en oogsten, maar alléén onder de strikte voorwaarde dat het vruchtdragend vermogen van de natuur als geheel niet wordt aangetast. Natuur in Nederland is schaars en staat zwaar onder druk. De nadruk ligt uit een oogpunt van jacht voor ons dus meer op instandhouding (bescherming, beheer) dan benutting. Er is in onze visie absoluut géén plaats voor jacht in de zin van “**plezierjacht**”, dus “jagen puur voor de lol”, maar wél wanneer deze een redelijk doel dient, in de zin van beheer van de dierenpopulatie. Sterker nog. Dit beheer van de natuur – waar “**beheersjacht**” deel van uit maakt – vatten wij op als een morele

plicht in de Nederlandse situatie, waar ongerepte natuur in de zin van complete, intacte ecosystemen die geen menselijke zorg behoeven, niet meer voorkomt! Het is overigens geheel legitiem en begrijpelijk dat men vervolgens geniet van de uitoefening van de beheersjacht, maar dat is wél wat anders dan “plezierjacht”.

Jacht is dus een maatschappelijk gezien **nuttige, en zelfs noodzakelijke activiteit**. In onze ogen moet de Flora- en Faunawet voldoende waarborgen blijven bieden voor de beheersjacht. We moeten ervoor zorgen dat de jacht voldoende ruimte houdt voor het vervullen van haar maatschappelijk nuttige en noodzakelijke functie. Het CDA blijft zich daar voor inzetten.

Veranderingen in Wet en beleid, die in de afgelopen jaren (mede) tot stand zijn gebracht door het CDA / stand van zaken van dit moment (oktober 2005)

Motie / amendement /knelpunt	Inhoud	Uitwerking / toezegging minister
Motie 28600 XIV, 17 (1) (Schreijer-Pierik, Blaauw, Geluk, Van den Brink, Van der Vlies, Teeven, De Jong.)	Schade aan fauna als belang opnemen in artikel 65.	Besluit beheer en schadebestrijding is aangepast, maar niet correct (zie 28600 XIV, 17 (3)). De Tweede Kamer stemde op 13 oktober 2005 positief over de wetswijziging die dit corrigeert (wetsvoorstel: 29.448). Met het opnemen van schade aan de fauna als belang in artikel 65 wordt het bijvoorbeeld mogelijk om de vos op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen, omdat deze schade toebrengt aan de fauna.
Motie 28600 XIV, 17 (2) (Schreijer-Pierik c.s.)	Zwarte kraai, en kauw op landelijke vrijstellingslijst plaatsen.	Besluit beheer en schadebestrijding is aangepast (in werking getreden 1 april 2004).
Motie 28600 XIV, 17 (3) (Schreijer-Pierik c.s.)	Vos op de landelijke vrijstellingslijst plaatsen.	Via een wetswijziging zal belangrijke schade aan de fauna in artikel 65 worden veranderd in schade aan de fauna (zie hiervoor 28600 XIV, 17 (1) Deze wijziging is doorgevoerd met de aanneming van wetsvoorstel 29.448). De minister gaf in het Algemeen Overleg op 22 juni 2005 aan dat hij de vos op de landelijke vrijstellingslijst gaat plaatsen.
Motie 28600 XIV, 18 (Schreijer-Pierik c.s.)	Schrappen van artikel 46, lid 3 (verbod op jacht in natuurgebieden).	Wetsvoorstel zou in de eerste helft van 2005 naar de Tweede Kamer worden gestuurd. De minister herhaalde op 22 juni 2005 in de Kamer dat het verbod op jacht in natuurgebieden zal worden geschrapt.. Indien partijen in het Beleidskader Faunabeheer het op 5 juli 2005 niet eens zouden worden over de ‘verdere condities’, zal de minister zijn verantwoordelijkheid nemen.
Motie 28600 XIV, 21 (Geluk, Blaauw, Van den Brink, Schreijer-Pierik, Teeven , Van der Vlies)	Populatiebeheer aanwijzen als belang in artikel 68.	Besluit beheer en schadebestrijding is aangepast (in werking getreden 1 april 2004), maar er moest nog een andere aanpassing moeten plaatsvinden (het woord én tussen de beide voorwaarden voor populatiebeheer moet worden veranderd in “of”). Deze reparatie van de AMVB is op 27 september 2005 in werking getreden.

Motie 28600 XIV, 25 (Van den Brink en Teeven)	Edelhert, wild zwijn, damhert en ree opnemen in de wildlijst.	Motie is volgens de minister overbodig.
Motie 28600 XIV, 26 (Van den Brink, Schreijer-Pierik, Geluk, Teeven)	Grauwe ganzen, kolganzen en smienten op de wildlijst plaatsen.	(Andere) uitwerking vindt plaats in het Beleidskader Faunabeheer*.
Amendement 29.448, nr. 13 Reikwijdte (ingebracht door CDA)	Reikwijdte van de landelijke vrijstelling.	De reikwijdte van de landelijke vrijstelling wordt bepaald op WBE-niveau (De Tweede Kamer besloot hiertoe op 13 oktober 2005). Dat betekent dat de vrijstelling mag worden gebuikt als er binnen de grenzen van een WBE schade wordt aangericht of kan worden aangericht en mits de grondgebruiker toestemming geeft. De vrijstelling geldt ook om schade in het komende seizoen te voorkomen binnen de grenzen van een WBE. De WBE heeft daarmee ook een wettelijke status in de Flora- en Faunawet gekregen.
Gebruik geweren	Geweren bij jachthondenproeven, -trainingen en oefenen met de kogelbuks.	Onderzocht wordt of artikel 52 aanpassing behoeft.
Gebruik varende boot	Jacht vanuit een langzaam varende boot toestaan.	Is opgenomen in Besluit van 10 september 2004, houdende een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora en Fauna en enkele andere wijzigingen. Het Besluit is op 22 februari 2005 in werking getreden.
Jachtexamens (ingebracht door CDA)	Erkenning van buitenlandse jachtexamens.	Minister heeft advies gevraagd aan de Stichting Flora- en Faunawetexamens.
toestemming grondgebruiker	IEen circulaire uitgeven over beheer en schadebestrijding en daarin onder meer aangeven wanneer wel en wanneer niet toestemming van de grondgebruiker is vereist.	De circulaire kon tot op heden niet worden gepubliceerd vanwege de kwestie van de reikwijdte van de landelijke vrijstelling. Deze kwestie is met het besluit van de Kamer van 13 oktober 2005 (amendement 29.448, nr. 13) opgelost.
Gebruik Grofwildbuks (ingebracht door het CDA)	Jacht in het buitenland reden voor het voorhanden mogen hebben van een grofwildbuks.	Uitoefening van de jacht in het buitenland levert volgens de Minister in principe geen redelijk belang op voor de verlening van een verlof. In het licht van de Europese eenwording heeft de Minister van Justitie – na afstemming met de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit – besloten om de jacht binnen de Europese Unie wél aan te merken als een redelijk belang voor de verlening van een verlof. Dit besluit is in werking getreden op 1 augustus 2005 via de nieuwe Circulaire Wapens en Munitie (CWM).
schadebestrijding in terreinen kleiner dan 40 ha	Ontheffing voor beheer een schadebestrijding met gebruik van het geweer in velden kleiner dan 40	De Tweede Kamer heeft op 13 oktober 2005 positief besloten over de wetwijziging die dit mogelijk maakt. Gedeputeerde Staten van de provincies krijgen in artikel 68 van de Flora- en

	hectare.	Faunawet (onder meer) de mogelijkheid om ontheffing te verlenen voor schadebestrijding met gebruik van het geweer op terreinen kleiner dan 40 hectare.
Schade aan golfbanen, volkstuinten, erven (ingebracht door het CDA)	Vrijstelling/ontheffing voor het doden van konijnen en zwarte kraaien op golfbanen en volkstuinten en voor het doden van mollen op erven.	Is opgenomen in Besluit van 10 september 2004, houdende een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora en Fauna en enkele andere wijzigingen. Het Besluit is op 22 februari 2005 in werking getreden.
Bestrijden exoten en verwilderde dieren	Een aantal provincies laat na om jachtaktehouders aan te wijzen om exoten en verwilderde dieren te mogen doden.	Minister gaf aan (15-07-2004) dat voor het doden van deze soorten geen provinciale aanwijzing vereist is. Hij herhaalde dit in het Algemeen Overleg op 22 juni 2005.
Training van Roofvogels (ingebracht door CDA)	Training van andere roofvogels dan havik en slechtvalk in het veld mogelijk maken voor hen die over een valkeniersakte beschikken.	Minister zegt dat demonstraties met andere roofvogels dan slechtvalk en/of havik in het veld verboden zijn. Op 22 juni gaf hij wel in de Tweede Kamer aan dat er een mogelijkheid is om hiervoor een ontheffing te verkrijgen.
Amendement 29.448, nr. 11 verplichte weigering jachtakte	Korpschef beoordelingsvrijheid geven bij een eventuele intrekking van de jachtakte.	Op 13 oktober 2005 heeft de stemming in de Tweede Kamer over het amendement waarin het schrappen van artikel 39, lid h aan de orde was een negatief resultaat opgeleverd.
Amendement 29.448, nr. 15 Kleiduiven schieten in eigen jachtveld	Mogelijkheid scheppen om het schieten van kleiduiven in het eigen jachtveld mogelijk maken	Op 13 oktober 2005 heeft de stemming in de Tweede Kamer over het amendement - dat het kleiduiven schieten in eigen jachtveld mogelijk moest maken - een negatief resultaat opgeleverd.
Bestrijding van roofvogels: de buizerd (ingebracht door het CDA)	Bestrijding van Buizerds die mensen aanvallen is op basis van provinciale ontheffingen (ex art 68) problematisch en omslachtig	De minister heeft op 27 september toegezegd, dat provincies vlot ontheffing moeten verlenen op basis van artikel 68. Waar nodig zal de Minister dit (desgevraagd) bespoedigen door zijn persoonlijke interventie.
Schade door woelratten aan fruitteelt (ingebracht door het CDA)	Schade door woelrat aan fruitbomen (met name in Limburg) is niet goed en voortvarend te bestrijden op basis van ontheffing ex art. 68 door provincies	Mede op grond van het positieve advies dat het Faunafonds hierover recent heeft uitgebracht, zal de woelrat op de provinciale vrijstellingslijst worden geplaatst, en zal bestrijding met toegelaten chemische middelen – zoals voorheen onder de Jachtwet – weer mogelijk worden gemaakt.
Motie 29.446, nr. 10 (Schreijer-Pierik) verduidelijking ontheffingsvoorwaarden bejaging ganzen	Bovenwettelijke provinciale voorwaarde aan ontheffing, (bijvoorbeeld) dat niet geschoten mag worden op overvliegende ganzen en smienten, maar alléén op dieren die op percelen	De minister verklaart op 16 november 2004 in de Kamer dat onnodige belemmeringen weggenomen moeten worden, maar dat de verlening van ontheffingen een bevoegdheid van GS is, waarin hij niet kan treden; De minister heeft e.e.a. aan de orde gesteld in overleg met IPO, LTO en KNJV. Dat heeft geleid tot de verlening van ontheffingen en

	“invallen” of aanwezig zijn is onvoldoende duidelijk en praktisch niet goed uitvoerbaar	provinciale vrijstellingen zoals deze nu van kracht zijn)
Motie 29.446, nr. 9 (Schreijer-Pierik en Snijder-Hazelhoff) Aanwijzing ganzenfoerageergebieden alléén op vrijwillige basis	Aanwijzing van ganzenfoerageergebieden op onvrijwillige basis ondermijnt het draagvlak bij grondeigenaren en – gebruikers en brengt het welslagen van het ganzenfoerageerbeleid in gevaar.	De minister onderschrijft in het debat op 16 november 2004 het zogenaamde “Friese Model” waarbij de uitvoering van het ganzenfoerageerbeleid en de aanwijzing van ganzenfoerageergebieden zoveel mogelijk in goed overleg met betrokkenen tot stand komen: grondgebruikers die niet mee willen doen kunnen, aldus de minister, de schade verhalen.
Motie 29.446, nr. 20 Het geheel Richtlijnconform maken van de Flora- en faunawet (ingebracht door het CDA)	De Flora- en faunawet is niet geheel in overeenstemming gebracht met de Vogel- en Habitatrichtlijn, en is op punten strenger dan die Europese richtlijnen. Dat geldt ook voor de uitvoering van de Wet. Twijfel over de goede werking van “gedragscodes” ex artikel 75, die gericht zijn op een betere, en minder omslachtige uitvoerbaarheid van de Wet;	De minister heeft op 27 september toegezegd deze kwestie mee te zullen nemen bij de algehele evaluatie van de Flora- en faunawet, welke is voorzien vóór 1 april 2007. Deze evaluatie zal volgens de minister <i>naar voren worden gehaald</i> .

* De uitwerking van het Beleidskader ganzen en smienten in de provincies verloopt traag (aanwijzing van de foerageergebieden en de verstrekking van ontheffingen) en deels incorrect. Provincies geven in de ontheffingen onvoldoende uitwerking aan de gebiedsbenadering die het Beleidskader voorstaat.

Voortgang uitvoering moties en oplossing knelpunten Flora- en Faunawet (november 2002 - oktober 2005)

